

แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลแม่เอย
ตำบลแม่เอย อำเภอแม่เอย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

จัดทำโดย

งานประชาสัมพันธ์
สำนักปลัด เทศบาลตำบลแม่เอย
อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่

คำนำ

เทศบาลตำบลแม่เมาะ มีพื้นที่รับผิดชอบจำนวน ๔๐ ตารางกิโลเมตร พื้นที่ประกอบพื้นที่ราบลุ่มและพื้นที่ป่า โดยมีจำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตรับผิดชอบทั้งสิ้นจำนวน ๑๙ หมู่บ้าน และมีความหลากหลายในด้านเชื้อชาติ ประกอบด้วย ชนพื้นเมือง ไทยใหญ่ มูเซอ ด้วยความหลากหลายด้านเชื้อชาติทำให้มีประเพณี ศิลปวัฒนธรรมที่แตกต่าง รวมทั้งในพื้นที่ยังมีสถาปัตยกรรมที่สวยงาม ทำให้มีความเหมาะสมในส่งเสริมการท่องเที่ยวได้

แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลแม่เมาะ โดยระบุถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน/โครงการ กิจกรรมด้านส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยแผนงานจะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาสี่ปี(พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๔)เทศบาลตำบลแม่เมาะ ทั้งนี้ เทศบาลตำบลแม่เมาะ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลแม่เมาะ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๓ เล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแม่เมาะ เพื่อพัฒนาและบริหารราชการให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพแก่ประชาชนต่อไป

งานประชาสัมพันธ์ สำนักปลัดเทศบาล
เทศบาลตำบลแม่เมาะ

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ ๑ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน	๑
ส่วนที่ ๒ วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนา	๘
ส่วนที่ ๓ แผนส่งเสริมการท่องเที่ยว	๑๕
ส่วนที่ ๔ ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและการเดินทาง	๑๘

ส่วนที่ ๑ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน

๑. ด้านกายภาพ

เทศบาลตำบลแม่เอย ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดเชียงใหม่บริเวณบ้านใหม่ปู่แช่ ตำบลแม่เอย อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ ระยะทางห่างจากตัวจังหวัดเชียงใหม่ ๑๗๔ กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดเชียงใหม่ ๑๐๗ กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๙๐๐ กิโลเมตร โดยได้เปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลแม่เอยเป็นเทศบาลตำบลแม่เอยเมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาล เป็นเทศบาลตำบล พ.ศ. ๒๕๔๒ มีพื้นที่ ๔๐ ตารางกิโลเมตร และมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ

ตั้งแต่หลักเขตที่ ๑ ตั้งอยู่ริมทางไปดอยกลางด้านตะวันตก ตรงกิโลเมตรที่ ๒,๔๐๐ เลียบตามเส้นแบ่งเขตหมู่ที่ ๑ กับหมู่ที่ ๙ และหมู่ที่ ๖ ตำบลมะลิกา ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ถึงหลักเขตที่ ๒ ซึ่งตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข ๑๐๗ ฝั่ง - ท่าตอน ด้านเหนือตรงกิโลเมตรที่ ๑๘,๘๐๐

ทิศตะวันออก

จากหลักเขตที่ ๒ เลียบตามเส้นแบ่งเขตหมู่ที่ ๒ ตำบลแม่เอย กับหมู่ที่ ๖ ตำบลมะลิกา ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ จนถึงหลักเขตที่ ๓ ซึ่งตั้งอยู่ริมแม่น้ำฝางฝั่งเหนือบนเส้นแบ่งเขตตำบลแม่เอย กับตำบลแม่สาวาง

ทิศใต้

จากหลักเขตที่ ๓ เลียบตามริมน้ำฝางฝั่งเหนือไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ถึงหลักเขตที่ ๔ ซึ่งตั้งอยู่ตรงจุดบรรจบของแม่น้ำฝางกับลำน้ำแม่สาวางฝั่งเหนือ จากหลักเขตที่ ๔ เลียบตามแนวเส้นแบ่งเขตตำบลแม่เอยกับตำบลแม่สาว ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ถึงหลักเขตที่ ๕ ซึ่งตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๗ ถนนฝาง - ท่าตอน ฝากตะวันตก ตรงกิโลเมตร ๑๑,๕๐๐

ทิศตะวันตก

จากหลักเขตที่ ๕ เลียบตามแนวเส้นแบ่งเขตตำบลแม่เอยกับตำบลแม่สาว ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ระยะทาง ๕๐๐ เมตร ถึงหลักเขตที่ ๖ และจากหลักเขตที่ ๖ เลียบตามแนวเส้นแบ่งเขตของหมู่ที่ ๙ หมู่ที่ ๘ หมู่ที่ ๔ และหมู่ที่ ๕ ตำบลแม่เอย ไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือบรรจบหลักเขตที่ ๑

๒. ด้านการเมือง/การปกครอง

๒.๑ การปกครอง

เทศบาลตำบลแม่เอยมีพื้นที่เขตการปกครองและบริหารครอบคลุมพื้นที่ ๒ ตำบล ๑๙ หมู่บ้าน ดังนี้

๑. ตำบลแม่เอย จำนวน ๑๐ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. บ้านดอยแก้ว	หมู่ที่	๑
๒. บ้านดอนชัยใต้	หมู่ที่	๒
๓. บ้านดอนชัยเหนือ	หมู่ที่	๓
๔. บ้านใหม่ปู่แช่	หมู่ที่	๔
๕. บ้านแม่เอยหลวง	หมู่ที่	๕
๖. บ้านไเฮ้งน้อย	หมู่ที่	๖
๗. บ้านไเฮ้งหลวง	หมู่ที่	๗

๘. บ้านโห่งเหนือ	หมู่ที่	๘
๙. บ้านแม่แหลง	หมู่ที่	๑๐
๑๐.บ้านแม่แหลงหลวง	หมู่ที่	๑๑

๒. ตำบลมะลิกา จำนวน ๙ หมู่บ้าน ได้แก่

๑. บ้านป่าบง	หมู่ที่	๒
๒. บ้านสันตันม่วง	หมู่ที่	๓
๓. บ้านสันป่าเหียว	หมู่ที่	๔
๔. บ้านสันฝักหละ	หมู่ที่	๕
๕. บ้านสันโค้ง	หมู่ที่	๖
๖. บ้านชัยสถาน	หมู่ที่	๗
๗. บ้านเอก	หมู่ที่	๘
๘. บ้านป่าบงใต้	หมู่ที่	๙
๙. บ้านมงคลนิมิต	หมู่ที่	๑๐

๒.๒ ด้านการเมือง

๒.๒.๑ เทศบาลตำบลแม่เอย มีรูปแบบการบริหารและการปกครองแบบนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลตำบลแม่เอย โดยปัจจุบันมีสมาชิกสภาเทศบาลตำบลแม่เอยทั้งหมด ๘ คน ลาออก ๒ คน ตาย ๒ คน และคณะผู้บริหาร ๕ คน ประกอบด้วย (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๓)

๑. นายพิรุณ จงชัยสุวรรณ	นายกเทศมนตรีตำบลแม่เอย
๒. นายอานันต์ ศรียาหล้า	รองนายกเทศมนตรีตำบลแม่เอย
๓. นายส่งสุข มูลเมือง	รองนายกเทศมนตรีตำบลแม่เอย
๔. นายใจคำ ตุมมาแก้ว	ที่ปรึกษานายกเทศมนตรีตำบลแม่เอย
๕. นายมงคล คำดา	เลขานุการนายกเทศมนตรี
๖. นายเจริญ หงษ์ประสิทธิ์	ประธานสภาเทศบาลตำบลแม่เอย
๗. นางรัตติกาล ศรีอุทธา	รองประธานสภาเทศบาลตำบลแม่เอย
๘. นายสมบุรณ์ ดวงฤทธิ	สมาชิกสภาเทศบาล
๙. นางนงลักษณ์ ทานันท์	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๐. นายสัญญา แสนศรี	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๑. นายชุมพร แสงเป็ก	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๒. นายอินปิ่น มะโนน้อม	สมาชิกสภาเทศบาล
๑๓. นายพนม เดชะวงศ์	สมาชิกสภาเทศบาล

๒.๒.๒ โครงสร้างและเจ้าหน้าที่ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลตำบลแม่เอย มีโครงสร้างส่วนบริหารงานเทศบาล ๕ ส่วน ประกอบด้วย

- สำนักปลัดเทศบาล
- กองคลัง
- กองช่าง
- กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม
- กองการศึกษา

ปัจจุบันเทศบาลตำบลแม่เมาะมีพนักงานเทศบาลสามัญ ลูกจ้างประจำและพนักงานจ้างรวมทั้งหมด ๙๓ คน แยกเป็นพนักงานเทศบาลสามัญ ๓๑ คน ลูกจ้างประจำ ๕ คน พนักงานจ้าง ๕๗ คน (ณ วันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๓)

๓. ประชากร

จำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลแม่เมาะ ตามสถิติการทะเบียนราษฎร ณ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ดังนี้

ช่วงอายุ	เพศชาย	เพศหญิง	รวม	จำนวนหลังคาเรือน	ความหนาแน่นประชากร/พื้นที่
๐ - ๑๕ ปี	๗๑๖	๖๙๑	๑,๔๐๗	๔,๐๕๙	๒๓๖.๘๕
๑๖ - ๓๐ ปี	๘๕๕	๘๖๘	๑,๗๒๓		
๓๑-๔๕ ปี	๘๗๕	๙๓๑	๑,๘๐๖		
๔๖ - ๖๐ ปี	๑,๑๑๓	๑,๒๙๗	๒,๔๑๐		
๖๐ ปีขึ้นไป	๙๕๓	๑,๐๓๑	๑,๙๘๔		
รวม			๙,๗๐๖		

๔. ระบบบริการพื้นฐาน

๔.๑ การคมนาคม การจราจร

เทศบาลตำบลแม่เมาะ อยู่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดเชียงใหม่ ๑๗๔ กิโลเมตร ติดต่อกับอำเภอฝาง มีทางหลวงจังหวัด สายฝาง – ท่าตอน (๑๐๘๙) มีรถโดยสารประจำทางบริการประชาชนและติดต่อกับจังหวัดเชียงราย ทางหลวงจังหวัดสายท่าตอน – แม่จัน มีรถโดยสารประจำทางบริการประชาชนสามารถอำนวยความสะดวกในการคมนาคมได้อย่างสะดวก

สำหรับถนนภายในเขตเทศบาลตำบลแม่เมาะ ซึ่งมีทั้งหมด ๗๖ ซอย ได้ก่อสร้างเป็นถนนคอนกรีตเสริมไม้ไผ่ ถนนลาดยาง และถนนดินลูกรัง สามารถอำนวยความสะดวกในการคมนาคมและการขนส่งผลผลิตการเกษตรได้อย่างสะดวกพอสมควร โดยถือได้ว่าเป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญต่อการปรับปรุงคุณภาพชีวิตประชาชน

ตารางแสดงถนนและสะพานในเขตเทศบาลตำบลแม่เมาะ

ประเภทถนน	ความกว้าง (เมตร)	ความยาว (เมตร)	จำนวนสาย/แห่ง
ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก	๕	๓,๐๒๔	๒
	๔	๒,๒๒๖.๒๕	๓
ถนนดินลูกรัง	๔	๑,๔๖๒	๓๒
	๒.๕	๑๔๐	๑
	๓	๔๔๘	๖
	๓.๕	๒๑๓	๒
สะพาน	๔	๑๔๐	๒๗
	๕	๒๕	๕

การจราจรในเขตเทศบาลตำบลแม่เอย ส่วนใหญ่เป็นไปด้วยความสะดวกมีการจราจรคับคั่งในช่วงเช้ากับช่วงเย็น แต่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่จราจรตามจุดที่สำคัญ เช่นบริเวณหน้าโรงเรียน บริเวณหน้าตลาดอยู่เป็นประจำ ส่วนการจราจรในเส้นทางระหว่างหมู่บ้านและถนนภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นไปด้วยความสะดวก เนื่องจากเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กแต่ก็มีบางเส้นทางที่จราจรลำบากโดยเฉพาะในช่วงฤดูฝน เพราะยังเป็นถนนดินลูกรังอยู่

๔.๒ การประปา

๑. จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา ๓,๔๖๙ ครัวเรือน
๒. หน่วยงานเจ้าของกิจการประปา มีดังนี้ การประปาภูมิภาค ประปาภูเขาของเทศบาลตำบลแม่เอย และประปาภูเขาของหมู่บ้าน
๓. น้ำประปาที่ผลิตได้จำนวน ๕๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และน้ำประปาที่ใช้ เฉลี่ย ๕๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน
๔. แหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปา ใช้น้ำแม่เอย อ่างเก็บน้ำแม่หลงหลวง

๔.๓ ไฟฟ้า

๑. จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้า ๔,๔๒๕ ครัวเรือน
๒. พื้นที่ที่ได้รับบริการไฟฟ้า คิดเป็นร้อยละ ๙๙ ของพื้นที่ทั้งหมด
๓. ไฟฟ้าสาธารณะ จำนวน ๔๕๐ จุด ครอบคลุมถนน ๗๖ ซอย

๔.๔ การสื่อสาร

๑. จำนวนโทรศัพท์ส่วนบุคคลในพื้นที่มี ๓,๐๐๐ หมายเลข
๒. จำนวนชุมสายโทรศัพท์ในเขตพื้นที่มี ๑ ชุมสาย และจำนวนเลขหมายที่สามารถให้บริการได้สูงสุด ๒,๒๒๑ หมายเลข
๓. ที่ทำการไปรษณีย์ ๑ แห่ง คือ ที่ทำการไปรษณีย์อำเภอแม่เอย
๔. มีบริษัทขนส่งเอกชน ๒ แห่ง
๕. เสียงตามสายเทศบาลตำบลแม่เอย สามารถให้บริการครอบคลุมร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่
๖. หน่วยงานที่มีข่ายวิทยุสื่อสารในพื้นที่ คือ ที่ทำการปกครองอำเภอแม่เอย สถานีตำรวจภูธรอำเภอแม่เอย สาธารณสุขอำเภอแม่เอย ทหาร ตำรวจตระเวนชายแดน โรงพยาบาลแม่เอยและเทศบาลตำบลแม่เอย

๔.๕ ลักษณะการใช้ที่ดิน

ที่	ลักษณะการใช้ที่ดิน	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ
๑.	พื้นที่พักอาศัย	๓,๙๓๗	๑๖.๓๖
๒.	พื้นที่พาณิชยกรรม	๓๑๒	๑.๓๐
๓.	พื้นที่เกษตรกรรม	๑๓,๐๐๓.๗๕	๕๔.๐๔
๔.	พื้นที่อุตสาหกรรม	๐	๐
๕.	พื้นที่ตั้งหน่วยงานของรัฐ	๗๑๘.๗๕	๒.๙๙
๖.	พื้นที่ตั้งสถานศึกษา	๒๕๐	๑.๐๔
๗.	สวนสาธารณะ / นันทนาการ	๑	๐.๐๐๔
๘.	พื้นที่สาธารณะ	๕,๐๐๐	๒๐.๗๘
๙.	พื้นที่ว่าง	๕๐๐	๒.๐๘
๑๐.	พื้นที่ป่าไม้	๓๔๐	๑.๔๑
	รวม	๒๔,๐๖๒.๕	๑๐๐

๖. ระบบเศรษฐกิจ

๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจ / รายได้ของประชากร

ประชาชนส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๘๐ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำสวน เพาะปลูกพืชไร่ พืชเศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้กับประชาชน ได้แก่ ข้าว พริก กระเทียม ข้าวโพด ถั่วเหลือง เป็นต้น ส่วนการประกอบอาชีพอื่นๆ ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ เช่น สุกร ไก่ การเลี้ยงปลา การพาณิชย์ การรับจ้าง และบริการการอุตสาหกรรม เป็นต้นและรายได้เฉลี่ยของประชากรจำนวน ๓๑,๐๐๐ บาท / คน / ปี

๖.๒ การเกษตรกรรม

การเกษตรกรรม ถือเป็นอาชีพหลักของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่เอย โดยมีครัวเรือนเกษตรกร ประมาณ ๑,๗๔๔ ครัวเรือน และผลผลิตการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว พริก กระเทียม ข้าวโพด ถั่วเหลือง เป็นต้น มูลค่าผลผลิตทางการเกษตร ประมาณ ๔๓,๐๗๐,๐๐๐.- บาท

๖.๓ การพาณิชย์กรรมและบริการ

๑. สถานประกอบการด้านพาณิชย์กรรม
  - ก. สถานีบริการน้ำมัน ๓ แห่ง
  - ข. ตลาดสด ๓ แห่ง
  - ค. ร้านค้าทั่วไป ๖๑ แห่ง
๒. สถานประกอบการเทศพาณิชย์ มีโรงฆ่าสัตว์ ๑ แห่ง
๓. สถานประกอบการด้านบริการ
  - ก. โรงแรม - แห่ง จำนวนห้องพัก - ห้อง
  - ข. ธนาคาร ๔ แห่ง
  - ค. สถานที่จำหน่ายอาหารตาม พ.ร.บ สาธารณสุข ๓๕ แห่ง

๖.๔ การอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมในเขตเทศบาลตำบลแม่เอยเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กในครัวเรือน คือ โรงสีข้าว จำนวน ๘ แห่ง สามารถสร้างรายได้และการมีงานทำของประชาชนได้จำนวนหนึ่ง

๖.๕ การท่องเที่ยว

ในเขตเทศบาลตำบลแม่เอย มีสถานที่ท่องเที่ยว คือ อนุสาวรีย์พระนางมะลิลา ผู้ซึ่งเป็นเจ้าผู้เมืองเวียงมะลิลาในอดีต ตั้งอยู่หมู่ที่ ๘ ตำบลมะลิลา บนเนินเขาสามารถชมทิวทัศน์อันสวยงามภายในเขตเทศบาลตำบลแม่เอยได้เป็นอย่างดีและยังเป็นสถานที่ที่ประชาชนนิยมไปสักการบูชาเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ตนเอง นอกจากนี้ ยังมีวัดพระธาตุปูแซ่ ซึ่งมีพระธาตุปูแซ่ที่เก่าแก่คู่เมืองแม่เอย วัดแม่เอยหลวงเป็นวัดที่มีเอกลักษณ์ คือ มีศิลปะแบบไทยใหญ่ และวัดพระธาตุตุงส้มสุขเป็นวัดเก่าแก่และรุ่งเรืองในอดีต วัดพระธาตุปูแซ่ ตั้งอยู่ หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เอย อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพระธาตุเก่าแก่คู่เมืองแม่เอยเป็นพระธาตุที่ประชาชนให้ความศรัทธาและมีการจัดประเพณีสงกรานต์พระธาตุเป็นประจำทุกปี

๖.๖ การปศุสัตว์

การเลี้ยงสัตว์ที่สำคัญของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่เอย คือ โค กระบือ สุกร เป็ด ไก่ และการเลี้ยงปลา ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เสริม พื้นที่การปศุสัตว์ ๕๐ ไร่ จำนวนครัวเรือนในภาพการปศุสัตว์ ๓๕๐ ครัวเรือน มูลค่าผลผลิตทางการปศุสัตว์ ๑,๐๕๐,๐๐๐.- บาท

๗. เศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น(ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ)

๗.๑ ข้อมูลแหล่งน้ำ

แม่น้ำสายหลักในพื้นที่ ได้แก่ น้ำฝาง, น้ำಾಯ, น้ำสาว, น้ำหลง

อ่างเก็บน้ำในพื้นที่ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำแม่หลงหลวง, อ่างเก็บน้ำสันกาบโปก๑, อ่างเก็บน้ำสันกาบโปก ๒ ฝ่าย ในพื้นที่ ได้แก่ ฝ่ายต้นตอง, ฝ่ายหิน, ห้วยเวียง, ฝ่ายกลางบ้าน, ฝ่ายน้ำหลง, ฝ่ายห้วยธาตุ

๗.๒ ข้อมูลพืชที่ปลูก

พืชที่ปลูก	จำนวน(ไร่)	ผลผลิต/ไร่	ร้อยละของพื้นที่ทั้งหมด
ข้าว	๒๙,๓๕๘	๑,๕๗๐	๘๑.๕
ข้าวโพด	๙๗๘	๒,๗๗๖	๒.๗๑
ลิ้นจี่	๑๐๗.๕	๘,๓๒๐	๐.๒๙
พริก	๙๐๐	๑,๘๗๐	๒.๔๙
ถั่วเหลือง	๑,๑๙๕	๗,๐๖๐	๓.๓๑
มะม่วง	๘๐๐	๔,๖๖๐	๒.๒๒
ยางพารา	๓๔๕	๑๓๗	๐.๙๕
กระเทียม	๒,๒๐๕	๒๖,๘๐๐	๖.๑๓
ส้ม	๔๐	๙,๓๐๐	๐.๑๒
ลำไย	๒๐	๑๐๕	๐.๐๖
เงาะ	๗	๑๖๐	๑.๐๒
อ้อย	๕๐.๕	๑,๐๐๐	๐.๑๔
กะหล่ำปลี	๑.๕	๓,๒๘๕	๐.๐๑
หญ้าแฝก	๔	-	๐.๐๒
ผักสวนครัว	๑๐	๓๐๐	๐.๐๓

๘. ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

๘.๑ ศาสนา

๑. ผู้นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ ๙๑ ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาลตำบลแม่ಾಯ มีวัดจำนวน ๑๒ วัด

๒. ผู้นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ ๓ ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาลตำบลแม่ಾಯ และไม่มีมัสยิด

๓. ผู้นับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ ๖ ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาลตำบลแม่ಾಯ และไม่มีโบสถ์คริสต์

๘.๒ ประเพณี วัฒนธรรม

ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ

๑. ประเพณีตักบาตรต้นปี เสริมป่ารมีไหว้สาเจ้าแม่ เดือนมกราคม

๒. ประเพณีสงกรานต์เดือนเมษายนของทุกปี มีกิจกรรมประเพณีสระดำหัวเจ้าแม่มะลิกา สรงน้ำพระธาตุปูแซ่

๓. ประเพณีบวชนกขัมมะบารี เดือนเมษายน-พฤษภาคม

๔. ประเพณีแห่เทียนพรรษา(ถวานเทียน)เดือนมิถุนายน – สิงหาคม
๕. ประเพณีบูชาพระอุปคุต เดือนกันยายน
๖. ประเพณีตานก๋วยสลาก เดือนกันยายน-ตุลาคม
๗. ประเพณียี่เป็ง เดือนพฤศจิกายน – ธันวาคมของทุกปี
๘. ประเพณีตักบาตรเทโว เดือนกันยายน – ตุลาคมของทุกปี
๙. ประเพณีสลากภัต เดือนกันยายน – พฤศจิกายน
๑๐. ประเพณีปอยเทียนออกหว่า (เป็นประเพณีการออกพรรษาของชาวไทยใหญ่เดือนกันยายน ของทุกปี) มีกิจกรรม ทำบุญตักบาตร

๙.ทรัพยากรธรรมชาติ

๙.๑ ด้านการเกษตร

-ลักษณะการใช้ที่ดิน

ที่	ลักษณะการใช้ที่ดิน	จำนวน (ไร่)	ร้อยละ
๑.	พื้นที่พักอาศัย	๓,๙๓๗	๑๖.๓๖
๒.	พื้นที่พาณิชยกรรม	๓๑๒	๑.๓๐
๓.	พื้นที่เกษตรกรรม	๑๓,๐๐๓.๗๕	๕๔.๐๔
๔.	พื้นที่อุตสาหกรรม	๐	๐
๕.	พื้นที่ตั้งหน่วยงานของรัฐ	๗๑๘.๗๕	๒.๙๙
๖.	พื้นที่ตั้งสถานศึกษา	๒๕๐	๑.๐๔
๗.	สวนสาธารณะ / นันทนาการ	๑	๐.๐๐๔
๘.	พื้นที่สาธารณะ	๕,๐๐๐	๒๐.๗๘
๙.	พื้นที่ว่าง	๕๐๐	๒.๐๘
๑๐.	พื้นที่ป่าไม้	๓๔๐	๑.๔๑
รวม		๒๔,๐๖๒.๕	๑๐๐

๙.๒ แหล่งน้ำ

๑. หนอง บึง จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ หนองผักบุง
หนองผักบุง ปริมาณการกักเก็บน้ำประมาณ ๕,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร
หนองปลาขาว ตั้งอยู่หมู่ที่ ๖ ตำบลแม่ฮาย กว้าง ๑๐๐ เมตร ยาว ๑๘๐ เมตร ลึก ๓ เมตร ขนาดบรรจุน้ำ ๑๘,๐๐๐ ลบ.ม.
๒. ลำน้ำ ลำธาร ลำห้วย คลอง ได้แก่
  - ๒.๑ คลองส่งน้ำแม่หลง
  - ๒.๒ คลองส่งน้ำแม่ฮาย
  - ๒.๓ ลำน้ำฮาย
  - ๒.๔ ลำน้ำสาว
  - ๒.๕ ลำน้ำฝาง
๓. อ่างเก็บน้ำ จำนวน ๑ แห่ง ได้แก่ อ่างเก็บน้ำแม่หลงหลวง
อ่างเก็บน้ำแม่หลงหลวง ปริมาณการกักเก็บน้ำ ๓.๖ ล้านลูกบาศก์เมตร
มีพื้นที่ได้รับประโยชน์จากอ่างเก็บน้ำจำนวน ๓,๒๕๐ ไร่ มีหมู่บ้านที่ได้รับประโยชน์จำนวน ๙ หมู่บ้าน

ส่วนที่ ๒

วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนา

๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบลแม่เอย

๓.๑.๑. วิสัยทัศน์การพัฒนาเทศบาลตำบลแม่เอย (Maeai municipality's Vision)

เทศบาลตำบลแม่เอยเมืองน่าอยู่ เชิดชูคุณธรรม ก้าวล้ำด้านการศึกษา

๓.๑.๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

๑. ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ
๓. ยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
๔. ยุทธศาสตร์การอนุรักษ์ ป่าไม้และสืบสาน ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น
๕. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน
๖. ยุทธศาสตร์การจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย
๗. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี

๓.๑.๓ แนวทางการพัฒนาท้องถิ่น

ก.แนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

๑. จัดสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ถนน ตรอก ซอย สะพาน ทางเท้า รางระบายน้ำ ให้ครอบคลุมพื้นที่และซ่อมแซม ให้มีสภาพที่ดี
๒. ร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทบทวนแผนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการปรับปรุงหรือสร้างสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การเชื่อมโยง การดำเนินงานเพื่อลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการโครงสร้างพื้นฐาน

ข.แนวทางการพัฒนาตามกรอบยุทธศาสตร์ การพัฒนาเศรษฐกิจ

๑. ส่งเสริมการฝึกอบรมอาชีพให้กับประชาชนทั่วไป ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อ ผู้สูงอายุ

ค. แนวทางยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒. บริหารจัดการและรณรงค์การกำจัดขยะมูลฝอย
๓. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม
๔. กำหนดขอบเขตพื้นที่(Zoning) การบังคับใช้โดยออกข้อบัญญัติตำบล เทศบัญญัติและรวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

ง. แนวทางการพัฒนาตามยุทธการอนุรักษ์ ป่าไม้และสืบสาน ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น
๒. ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น(งานประเพณี รัฐพิธี ราชพิธี)
๓. สนับสนุนให้ชุมชนและองค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ถ่ายทอดวัฒนธรรมจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น

จ. แนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

๑. ส่งเสริมพัฒนาการกีฬาให้กับประชาชน
๒. ป้องกันและบำบัดยาเสพติด
๓. สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ติดเชื้อโรคเอดส์และประสบปัญหาสาธารณสุขภัย
๔. สนับสนุนการให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน
๕. สนับสนุนการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
๖. รักษาความสะอาดในชุมชนและสาธารณสุขสถาน
๗. พัฒนาและส่งเสริมระบบการศึกษา
๘. พัฒนาเยาวชนในเขตเทศบาล
๙. จัดทำที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ฉ. แนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การบริหารการจัดการบ้านเมืองที่ดี

๑. การพัฒนารายได้เพื่อเพิ่มงบประมาณให้มีขีดความสามารถรองรับประชาสัมพันธผู้มีหน้าที่เสียภาษีค่าธรรมเนียม
๒. ปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารโดยเคร่งครัด เพื่อให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทุกขั้นตอน
๓. ปรับกระบวนการทัศน์และสร้างจิตสำนึกของบุคลากรและภาครัฐในทุกระดับตลอดจนขีดความสามารถของบุคลากรของภาครัฐให้มีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการทำงานที่จะมุ่งไปสู่ประโยชน์สูงสุดของประชาชนโดยประชาชนได้รับความพึงพอใจและสามารถสนับสนุนก่อให้เกิดการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

ช. แนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การจัดระเบียบชุมชน สังคมและการรักษาความสงบเรียบร้อย

๑. ส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
๒. ป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน
๓. บูรณาการการทำงาน การพิทักษ์ และคุ้มครองสิทธิอย่างเป็นระบบการประชาสัมพันธรองรับให้ประชาชนรับทราบในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง

๓.๓.๔ นโยบายการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่น

โดยนายพิรุณ รัชชบุรี นายเทศมนตรีตำบลแม่อาจแลลงต่อสภาเทศบาลตำบลแม่อาจ
เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๔

๑.ด้านชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

จะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จะรักษาและปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน และดำเนินกิจกรรมเพื่อเชิดชูทะนุบำรุงพระพุทธศาสนา

๒. ด้านกฎหมายและระเบียบ

ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายได้กำหนดให้เทศบาลปฏิบัติและเผยแพร่กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของเทศบาลให้แก่พนักงานเทศบาล ลูกจ้าง พนักงานจ้างและประชาชนทราบ โดยจะดำเนินการดังนี้

- จัดหาและรวบรวมกฎหมาย ระเบียบเทศบาลและที่เกี่ยวข้อง
- อบรมสัมมนาบุคลากรเทศบาลด้านระเบียบและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับเทศบาล

เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้บุคลากรปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลอย่างเคร่งครัด

๓. ด้านการบริหารราชการ

เพื่อให้การบริหารงานของเทศบาลบรรลุซึ่งความพึงพอใจของประชาชนในเขตเทศบาล โดยจะดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน of เทศบาลตำบลแม่เมาะที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชนมากยิ่งขึ้น โดยดำเนินการดังนี้

- พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในงานแต่ละด้านที่บุคลากรนั้นสังกัดอยู่
- ศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนารูปแบบและประสิทธิภาพของระบบงาน
- เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน โดยการลดขั้นตอนการทำงาน จัดหาเทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม
- สร้างจิตสำนึกให้กับพนักงานเทศบาล ลูกจ้างและพนักงานจ้างในการให้บริการประชาชน โดยยึดถือประโยชน์สุขและความพึงพอใจของประชาชนเป็นสำคัญ
- ประสานการปฏิบัติงานของเทศบาลกับส่วนราชการอื่น ๆ เช่น อำเภอ ทหาร ตำรวจภูธร ตำรวจตระเวนชายแดน โรงพยาบาล สถานศึกษา รัฐวิสาหกิจ พ่อค้าและประชาชน
- บริหารงานด้วยหลักธรรมาภิบาล ทำงานอย่างซื่อสัตย์สุจริต เป็นธรรม โปร่งใส มีส่วนร่วม สามารถตรวจสอบได้
- ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของเทศบาลอย่างเหมาะสม

๔. ด้านเศรษฐกิจและการเกษตร

เพื่อให้เทศบาลตำบลแม่เมาะเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจของอำเภอแม่เมาะ ประชาชนมีอาชีพมีรายได้ที่พอเพียงและมั่นคงภาคการเกษตรได้รับการช่วยเหลือและพัฒนา โดยจะดำเนินการดังนี้

- สนับสนุนให้มีการสร้างสะพานเชื่อมระหว่างเทศบาลตำบลแม่เมาะกับองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เมาะ เพื่อประโยชน์ด้านเศรษฐกิจและการเกษตร
- ส่งเสริมให้มีการพัฒนาตลาดให้มีคุณภาพมาตรฐาน เช่น ตลาดชุมชน ตลาดเอกชน
- โครงการส่งเสริมอาชีพให้กับกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้มีรายได้ มีอาชีพที่มั่นคงตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงความสอดคล้องเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
- ขุดลอก ปรับปรุง ระบบชลประทานและพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- สร้างและปรับปรุงถนนเพื่อการเกษตร เสริมสร้างความเข้มแข็งของพื้่นน้ำสาว พื้่นน้ำฝางและพื้่นน้ำแหล่ง ให้มีความแข็งแรงสามารถสัญจรได้ตลอดปี
- สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์และเครื่องจักรกล เพื่อพัฒนาการเกษตร
- อนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ เพื่อให้ประชาชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว ร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว
- พัฒนาศักยภาพให้ประชาชน กลุ่ม กองทุนต่าง ๆ เพื่อให้มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้

๕. ด้านการสาธารณสุข

เพื่อให้ประชาชนในเทศบาลตำบลแม่เมาะมีสุขภาพที่สมบูรณ์ แข็งแรง โดยจะดำเนินการดังนี้

- สนับสนุนให้ประชาชนออกกำลังกาย แข่งขันกีฬา มีอุปกรณ์การกีฬาทันทีอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง
- สร้างและปรับปรุงลานกีฬาให้ได้มาตรฐานและทั่วถึง
- สนับสนุนกิจกรรมเพื่อการพัฒนาศักยภาพ อสม. ศูนย์ ศสมช. เพื่อให้มีคุณภาพมาตรฐานมากยิ่งขึ้น
- ปรับปรุงการจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลและแสวงหาที่กำจัดขยะแหล่งใหม่ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม
- สนับสนุนให้มีโรงฆ่าสัตว์เทศบาลที่ถูกหลักสุขาภิบาลและเหมาะสม
- สร้างและพัฒนาเครือข่ายสุขภาพร่วมกับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๖. ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เพื่อพัฒนาสภาพแวดล้อมของเทศบาลให้เป็นชุมชนที่น่าอยู่ สวยงาม ร่มรื่นและมีมาตรการในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี โดยดำเนินการดังนี้

- เพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตเทศบาลเพื่อใช้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจและมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม
- สร้างและปรับปรุงลำน้ำ ลำคลองให้มีความสะอาด สวยงาม
- ร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนา

เครือข่ายเพื่อความยั่งยืน

๗. ด้านการศึกษา

เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของเด็กนักเรียนให้สูงขึ้นเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขโดยจะดำเนินการดังนี้

- ส่งเสริมให้มีการยกระดับมาตรฐานการศึกษา
- พัฒนาคุณภาพของการศึกษาก่อนวัยเรียนให้ได้มาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

- สนับสนุนการรับโอนโรงเรียนมาสังกัดเทศบาล
- สนับสนุนและส่งเสริมการบริหารกิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ แหล่งข้อมูลให้มีคุณภาพ มาตรฐาน เช่น ห้องสมุด

แหล่งเรียนรู้ประจำหมู่บ้าน ศูนย์อินเทอร์เน็ตของเทศบาล

๘. ด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

เพื่อบำรุงศาสนา อนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน ศาสนสถาน เทวสถาน เพื่อความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ เผยแพร่และพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยว โดยดำเนินการดังนี้

- สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมเพื่อการบำรุงศาสนา กิจกรรมของวัดในเขตเทศบาล
- สนับสนุนการอนุรักษ์ บูรณะศาสนสถาน โบราณสถานปูชนียสถานและพัฒนาเพื่อ

การท่องเที่ยว

- สนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนา สร้างจิตสำนึกที่ดีงาม ความภูมิใจในเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

๙. ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการสาธารณสุข

เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลได้รับความสะดวกสบายด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณสุขอย่างเหมาะสมอันเนื่องมาจากการดำเนินงานของเทศบาล โดยดำเนินการดังนี้

- สร้างและปรับปรุงถนน สะพานในเขตเทศบาลให้ได้มาตรฐานเพื่อให้การสัญจรไปมาของประชาชนเป็นไปอย่างสะดวก

- สร้างและปรับปรุงคลองส่งน้ำ รางระบายน้ำอย่างทั่วถึง

- ติดตั้งสัญญาณไฟจราจร เครื่องหมายจราจร เช่น ป้ายภายในหมู่บ้าน ป้ายซอย

บริเวณทางแยก ทางข้าม เพื่อความสะดวกปลอดภัยของประชาชน

- ขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะ โคมไฟสาธารณะให้ครอบคลุมพื้นที่ของเทศบาล

- พัฒนาระบบประปาหมู่บ้านให้มีคุณภาพและใช้ได้ตลอดปี

- พัฒน่าน้ำดื่มชุมชนให้ได้มาตรฐานของคณะกรรมการอาหารและยาสำหรับการบริโภคและ

เพื่อการจำหน่าย

- สร้างและปรับปรุงระบบข้อมูลข่าวสาร เช่น เสียงตามสายของเทศบาล หอกระจายข่าว

ประจำหมู่บ้านให้มีคุณภาพและทั่วถึง

๑๐. ด้านการพัฒนาประชาชน สวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์

เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยดำเนินการดังนี้

- สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีขึ้นไปได้รับเบี้ยยังชีพอย่างเป็นธรรม และทั่วถึง
- สนับสนุนให้ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีได้รับเบี้ยยังชีพอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง
- สนับสนุนการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ให้แก่ประชาชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้ประสบภัย และกลุ่มองค์กรภาคสังคม
- สนับสนุนการดำเนินกิจกรรม กองทุน เพื่อการพัฒนาศักยภาพของประชาชน กลุ่มต่างๆ ให้มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้
- สนับสนุนและส่งเสริมให้กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพอื่น ๆ กลุ่มผู้ด้อยโอกาสมีอาชีพเพื่อให้มีรายได้และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเหมาะสมต่อไป

การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสภาพการพัฒนาในปัจจุบันและโอกาสพัฒนาในอนาคตของเทศบาลตำบลแม่เฒ่า

จุดแข็ง

- ❖ มีการจัดโครงสร้างทางด้านบุคลากรที่เหมาะสมและครอบคลุมในงานทุกด้านสอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอน
- ❖ สถานที่ตั้งติดกับถนนสายหลักและส่วนราชการ ทำให้คมนาคมสะดวก
- ❖ มีการบริการด้านสาธารณสุขที่ให้บริการกับหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่ซึ่งยังสามารถขยายตัวได้
- ❖ มีหน่วยงานพัฒนาชุมชนและองค์กรเอกชน ที่ให้คำแนะนำและให้การช่วยเหลือในการดำเนินงานของกลุ่มอาชีพต่างๆ ภายในตำบลแม่เฒ่าและตำบลมะลิกา
- ❖ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งมีประเพณีวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายและมีการจัดกิจกรรมด้านประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรม ตลอดทั้งปี
- ❖ มีการพัฒนาด้านบุคลากร โดยจัดส่งบุคลากรเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มความรู้อย่างต่อเนื่อง
- ❖ พื้นที่รับผิดชอบมีขนาดกว้าง ซึ่งยังคงสามารถพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของประชากรและของเศรษฐกิจ

จุดอ่อน

- ❖ พื้นที่ส่วนใหญ่รับผิดชอบมีขนาดกว้าง ซึ่งจำเป็นต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการดูแลด้านโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุมพื้นที่
- ❖ ขาดบุคลากรในบางตำแหน่งซึ่งทำให้ขาดบุคลากรที่มีความรู้เฉพาะทางและบุคลากรที่มีอยู่ปฏิบัติงานได้ดีเท่าที่ควร

- ❖ สภาพสังคมของเทศบาลตำบลแม่ฮ้อย เริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุซึ่งจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการดูแลประชาชนด้านนี้เพิ่มขึ้น
- ❖ ขาดแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาในพื้นที่
- ❖ บุคลากรในหน่วยงานมีการโอน(ย้าย) ทำให้การทำงานต้องใช้ระยะเวลาในการสานต่องานเดิม และพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพสามารถปฏิบัติงานได้
- ❖ การเดินทางเพื่อไปติดต่อราชการในจังหวัดเชียงใหม่ได้ต้องระยะเวลาในการเดินทางเพราะอยู่ห่างไกล

โอกาส

- ❖ รัฐบาลได้มีนโยบายจัดสรรงบประมาณด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อกระจายงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของเงินอุดหนุน
- ❖ รัฐบาลมีนโยบายด้านส่งเสริมการลงทุนเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งจะเปิดพรมแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเน้นทางการคมนาคมที่เปิดพรมแดนกับประเทศพม่าซึ่งพื้นที่อำเภอแม่ฮ้อยเป็นจุดที่เชื่อมต่อเส้นทางยุทธศาสตร์ ทำให้มีโอกาสในด้านการค้าและการลงทุนของบุคคลภายนอก
- ❖ รัฐบาลได้ส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ โดยได้มีนโยบายประกันราคาข้าว ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจในพื้นที่อำเภอแม่ฮ้อยที่มีการเพาะปลูกเป็นจำนวนมาก ประกอบกับอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชนในพื้นที่เป็นการทำการเกษตร
- ❖ รัฐบาลได้มียุทธศาสตร์การค้าในระดับภาครัฐต่อรัฐ ซึ่งทำให้มีการส่งเสริมประชาชนให้มีการผลิตพืชเศรษฐกิจที่มีคุณภาพ เพื่อส่งออกไปยังประเทศเพื่อนบ้าน
- ❖ มีสถาบันทางการเงินทั้งของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เปิดให้บริการแก่ประชาชนที่พร้อมให้คำแนะนำและเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับประชาชน
- ❖ การขยายตัวทางเศรษฐกิจภายในอำเภอแม่ฮ้อย ทำให้มีการจัดตั้งสถาบันทางการเงินและร้านค้าเพิ่มขึ้นทำให้เทศบาลตำบลแม่ฮ้อย สามารถจัดเก็บภาษีได้มากขึ้น
- ❖ มีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาในกระบวนการผลิต เช่น มีนารถปลูกข้าว รถเกี่ยวข้าว ทำให้ประชาชนสามารถลดต้นทุนการผลิตและทำให้มีรายได้จากการขายผลผลิตมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันประชาชนได้หันมาทำการเกษตรเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในอำเภอแม่ฮ้อยมีการขยายตัว

อุปสรรค

- ❖ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลมีน้อยลงทำให้การพัฒนาทำได้ไม่เต็มที่
- ❖ การพัฒนาด้านการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นงานที่ต้องใช้จิตสำนึกในการทำงานที่ดีของผู้บริหารและสมาชิกเทศบาล พนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำและพนักงานจ้างซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถวัดผลการดำเนินงานในรูปแบบธรรมได้ยาก

- ❖ การมีพื้นที่ติดกับแนวตะเข็บชายแดน ทำให้มีประชากรแฝงในพื้นที่ซึ่งได้เข้ามาใช้บริการด้านพื้นที่ซึ่งส่งผลให้รัฐไม่สามารถจัดสรรงบประมาณให้กับกลุ่มประชากรแฝงได้ ทำให้การให้บริการด้านสาธารณสุขไม่ทั่วถึงและเพียงพอกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในแต่ละปี
- ❖ ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความรู้ในระดับประถมศึกษาซึ่งทำให้การพัฒนาเพื่อให้ความรู้เพื่อรองรับการเปิดประชาคมอาเซียนทำได้เพียงระดับหนึ่ง
- ❖ มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำชุมชนและแกนนำชุมชนบ่อย ทำให้การติดต่อประสานงานไม่ต่อเนื่อง
- ❖ ขาดความเสถียรภาพทางการเมืองในระดับประเทศ ซึ่งทำให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อยครั้งส่งผลให้การปฏิบัติงานตามนโยบายไม่สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ ๓

แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลตำบลแม่เอย
ตำบลแม่เอย อำเภอแม่เอย
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ที่	กิจกรรม/โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิตของโครงการ)	งบประมาณ	ตัวชี้วัด	ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๑.	โครงการตักบาตรวันขึ้นปีใหม่	เพื่อให้ประชาชนได้ทำบุญ ตักบาตรเนื่องในวันขึ้นปีใหม่	จัดกิจกรรมทำบุญตักบาตร	-	มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าจำนวน ๒๐๐ คน	ประชาชนทำบุญตักบาตรเนื่องในวันขึ้นปีใหม่	กองการศึกษา
๒.	โครงการประเพณีสงกรานต์	เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่เอยได้ร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีอันดีงาม	-จัดกิจกรรมรดน้ำ ต่ำหัวผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลแม่เอย -จัดกิจกรรมสงกรานต์พระพุทธรูป	๕๐,๐๐๐	มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าจำนวน ๒๐๐ คน	ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่เอยได้ร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีอันดีงาม	สำนักปลัด
๓.	โครงการพิธีสงฆ์พระนางมะลิกา	เพื่อแสดงถึงความเคารพพระนางมะลิกาตามประเพณีท้องถิ่น	จัดกิจกรรมสงฆ์พระนางมะลิกา	๓๐,๐๐๐	มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าจำนวน ๓๐๐ คน	ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่เอยได้ร่วมกันอนุรักษ์ประเพณีอันดีงาม	กองการศึกษา

ที่	กิจกรรม/โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิตของโครงการ)	งบประมาณ	ตัวชี้วัด	ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๔.	โครงการประเพณีถวายเทียนพรรษาและอาสาฬหบูชา	เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์ประเพณีถวายเทียนในวันสำคัญทางศาสนา	จัดกิจกรรมหล่อเทียนเข้าพรรษา	๑๐,๐๐๐	มีประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าจำนวน ๒๕๐ คน	ได้สืบทอดประเพณีสำคัญทางพระพุทธศาสนา	กองการศึกษา
๕.	โครงการมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ ครั้งที่ ๔๔ ประจำปี ๒๕๖๓	เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการจัดงานไม้ดอกไม้ประดับ ครั้งที่ ๔๔ ประจำปี ๒๕๖๓	อุดหนุนที่ทำการปกครองอำเภอแม่เมาะ	๑๐,๐๐๐	อุดหนุนที่ทำการปกครองอำเภอแม่เมาะ	ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแม่เมาะได้เข้าร่วมงานมหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ	กองการศึกษา
๖.	โครงการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ตำบลแม่เมาะ	เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของตำบลแม่เมาะให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น	จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของตำบลแม่เมาะ ในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ แผ่นพับ ป้ายประชาสัมพันธ์ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลทางด้านสารสนเทศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ง่ายต่อการค้นหา และให้บริการนักท่องเที่ยว	๒๐,๐๐๐	จำนวนครั้งที่ได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์	-นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในตำบลแม่เมาะมากขึ้น - สามารถผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของตำบลแม่เมาะ แจกจ่ายนักท่องเที่ยวได้อย่างทั่วถึง	สำนักปลัดเทศบาล

ที่	กิจกรรม/โครงการ	วัตถุประสงค์	เป้าหมาย (ผลผลิตของโครงการ)	งบประมาณ	ตัวชี้วัด	ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ
๗.	โครงการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแม่เอย	เพื่อประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของเทศบาลให้ประชาชน , บุคคลทั่วไปได้รับทราบโดยผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อ social network ฯลฯ	เพื่อผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ภารกิจของเทศบาลตำบลแม่เอยให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาล หน่วยงานราชการ โรงเรียน และผู้มาติดต่อราชการ โดยการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น วารสารเทศบาล ราย ๖ เดือน , จัดทำปฏิทินประจำปี ฯลฯ	๕๐,๐๐๐	จำนวนครั้งที่ได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์	ได้นำเสนอผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแม่เอยให้ประชาชนทั่วไปทราบ	สำนักปลัดเทศบาล

ส่วนที่ ๔

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและการเดินทาง

วัดพระธาตุปูแช่

ประวัติพระธาตุปูแช่

ตำบลแม่เอย อำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่

วัดพระธาตุปูแช่ ตำบลแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นปูชนียสถานสำคัญอันศักดิ์สิทธิ์มาแต่โบราณประจำอำเภอแม่เอยโดยเฉพาะตำบลมะลิกา ส่วนตำบลมะลิกาได้แยกออกจากตำบลแม่เอย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐ ฉะนั้นเมื่อก่อนจึงเป็นตำบลเดียวกัน ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เป็นตำบลแม่เอยทั้งหมด ส่วนทางคณะสงฆ์ได้แบ่งการปกครองออกเป็น ๒ เขต คือ เขต ๑ เป็นตำบลแม่เอย และเขต ๒ เป็นตำบลมะลิกาและตำบลแม่เอยบางวัดด้วย รวมทั้ง ๒ ตำบลมี ๑๔ วัด

ชื่อของวัดพระธาตุ คำว่า “ปูแจ้” หรือ “ปูแช่”

ตามหนังสือวารสารรายปักษ์ “ย้อนรอยกรรม” ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๙๖ ปักษ์แรก ๕-๑๘ มกราคม ๒๕๔๔ กล่าวไว้ว่า คำว่า “ปู” ภาษาพื้นบ้านแปลว่า “พลู” ใบพลูที่ใช้กินกับหมาก คำว่า “แจ้” หมายความว่า “แช่” เนื่องจากบริเวณเชิงเขาทางด้านทิศใต้มีบ่อน้ำโบราณเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เชื่อกันว่าเป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์เล่ากันว่าครั้งหนึ่งมีสัตว์ที่ถูกษัตริย์พราหมณ์จับมาต้มกินน้ำที่บ่อนี้แล้วอาการบาดเจ็บก็หาย ชาวบ้านรู้ดังนั้น จึงนำน้ำไปดื่มรักษาโรค คนที่เป็นโรคผิวหนัง ตักน้ำในบ่อนี้ไปดื่มแล้วอาบชำระล้างร่างกาย โรคผิวหนังหายได้อย่างอัศจรรย์ชาวบ้านนิยมเอาใบพลูที่กินกับหมากมาแช่น้ำในบ่อ เชื่อว่าเมื่อกินใบพลูที่แช่น้ำในบ่อศักดิ์สิทธิ์นี้ สามารถทำให้มีอายุยืน มีสุขภาพพลานามัยดี บ่อน้ำนี้มีชื่อว่า “บ่อปูแจ้” เมื่อสร้างพระเจดีย์มาบรรจุพระบรมสารีริกธาตุแล้ว จึงมีชื่อว่า “พระธาตุปูแจ้”

อีกนัยหนึ่ง จากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุที่ทราบเรื่องนี้ กล่าวคำว่า “ภู” หมายถึงภูเขา ต่อมาจึงเพี้ยนเป็น “ปู” ส่วนคำว่า “แจ้” หมายถึง “เตี้ย” เพราะภาษาเมืองเหนือพูดว่า “แจ้” ก็คือคำว่า “แจ้” ก็คือคำว่า “เตี้ย” นั่นเอง เพราะฉะนั้น จึงได้ชื่อของวัดพระธาตุแห่งนี้ว่า “พระธาตุปูแจ้” หมายถึงพระธาตุที่ตั้งอยู่บนภูเขาคือเตี้ย คือเนินเขาที่ไม่สูงมากนักนั่นเอง ส่วนบ่อน้ำที่เชิงเขาดังกล่าว มีคนขุดเพื่อใช้ประโยชน์ในการดื่มกินขณะเดินขึ้น-ลงบนดอยพระธาตุปูแจ้

จากการสอบถาม “พ่อน้อยอินศร วงศ์จักร” อายุ ๘๕ ปี (เกิดปี พ.ศ. ๒๔๖๑) บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลแม่ฮ้อย เล่าให้ฟังว่า เมื่อท่านบวชเป็นสามเณรได้ฟังครูบาเขาคุยกันว่า “ปู่” มาจากภูตอย ส่วนคำว่า “แจ้” หรือ “แช่” นั้น เนื่องจากว่ามีน้ำล้อมรอบดอยทั้ง ๒ ด้าน คือด้านทิศเหนือและด้านทิศตะวันตก ส่วนด้านทิศตะวันตกนั้น แต่เดิมมีลำน้ำเหมือง แต่ปัจจุบันนี้แห้งขอดไปแล้ว ฉะนั้น คำว่า “ปู่แจ้” จึงมาจากดอยที่แช่น้ำอยู่ คือมีน้ำล้อมรอบนั่นเอง

และจากคำบอกเล่าของพระคำปวน รุกขิตสีโล เกิด พ.ศ. ๒๔๗๘ อายุ ๗๓ ปี ซึ่งอยู่จำพรรษา พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๖ เป็นรูปที่ ๑๐ นั้น ได้ฟังจากคำบอกเล่ามานานแล้วว่าคำว่าปู่แจ้ เป็นชื่อของคนมาสร้างพระธาตุปู่แจ้ แต่เดิมคนคนนี้เป็นชาวลัวะ มีชื่อ “ปู่แจ้” ก็จึงได้ชื่อดอยพระธาตุแห่งนี้ว่า ดอยพระธาตุปู่แจ้ พระคำปวนยังเล่าให้ฟังอีกว่าชาวลัวะที่ “ปู่แจ้” หรือ “ปู่แช่” คงเพี้ยนมาจาก “ปู่แจ้” เป็น “ปู่แจ้” ด้วยประการฉะนี้

(ทั้งนี้ประวัติมีการบันทึกไว้หลายกระแสตามที่ได้ทราบได้ฟังมา ไม่สามารถบ่งบอกได้ชัดเจนว่าเรื่องไหนคือเรื่องที่แท้จริง ดังนั้น ท่านจะเชื่ออย่างไร ก็ขึ้นอยู่กับวิจารณ์ถวณแต่ละบุคคล)

ประวัติพระธาตุปู่แจ้ (แบบเป็นทางการ)

จากหนังสือ “ประวัติที่วราชอาณาจักร” เล่มที่ ๙ หน้า ๓๖๒ พ.ศ. ๒๕๓๓ โดยนายประทุม พิวนวล กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

วัดพระธาตุปู่แช่ ตั้งอยู่เลขที่ ๙๗ บ้านใหม่ปู่แช่ หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่ฮ้อย อำเภอแม่ฮ้อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินทั้งวัดมีเนื้อที่ ๓๕ ไร่ ๒๕ ตารางวา อาณาเขตทิศเหนือประมาณ ๑๕๕ วา จดที่นาทิศใต้ประมาณ ๑๕๕ วา จดตروق ทิศตะวันออกประมาณ ๑๕๕ วา จดตروق ทิศตะวันตกประมาณ ๑๕๕ วา จดตروق อาคารเสนาสนะประกอบด้วย ศาลาการเปรียญ กุฏิสงฆ์ ปุชนิยวัตถุ มีพระสังฆ ๓ พระแก้วมรกต พระพุทธรูปประติมา พระพ่อขุนเม็งราย พระพุทธสิริราช พระเจดีย์และระฆังทองเหลือง

วัดพระธาตุปูแซ่สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๐ ในสมัยเจ้าแม่มะลิกาการบริหารและการปกครอง มีเจ้าอาวาสเท่าที่ทราบนาม คือ รูปที่ ๑ พระแก่น พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๐๗ รูปที่ ๑ พระคำจันทร์ ขนฺติโร พ.ศ. ๒๕๐๘-๒๕๑๐ รูปที่ ๓ พระบุญเป็ง ธมฺมวฑฺฒโน พ.ศ. ๒๕๑๐-๒๕๒๑ รูปที่ ๔ พระเมืองใจ พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๓ รูปที่ ๕ พระจันทร์แก้ว พ.ศ. ๒๕๒๕ -๒๕๒๖ รูปที่ ๖ พระประเสริฐ พ.ศ. ๒๕๒๖ รูปที่ ๗ พระบุญเที่ยง นนฺทิโก ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นต้นมา

เพิ่มเติมประวัติการปกครองของวัด

ประวัติของพระที่อยู่จำพรรษาวัดพระธาตุปูแซ่ เมื่อก่อนปี พ.ศ. ๒๔๘๐ ทราบว่ามีพระพม่า ๒ รูป มาตั้งสำนักสงฆ์อยู่ช่วงกลางดอย ระหว่างพระธาตุปูแซ่และบ้านใหม่ปูแซ่ และในการสำรวจวัดทั่วราชอาณาจักรของกรมศาสนา จึงขอเพิ่มเติมดังนี้ มาถึงรูปที่ ๗ พระบุญเที่ยง นนฺทิโก พ.ศ. ๒๕๒๗-๒๕๓๘ รูปที่ ๘ พระครูกิตติธรรมารณ (หลวงพ่อดอกเตอร์) พ.ศ. ๒๕๓๙-๒๕๔๐ ได้ทำการบูรณองค์พระธาตุและยกยอดฉัตรขึ้นใหม่สร้างกุฏิ ๒ หลัง และปรับบริเวณสถานที่หลายแห่งด้วย รูปที่ ๙ พระคำอ้าย พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๔๓ รูปที่ ๑๐ พระคำปวน รุกขิตสีโล พ.ศ. ๒๕๔๕ -๒๕๔๖ ได้ทำการซ่อมแซมหลังคาพระวิหาร รูปที่ ๑๑ พระแสงหล้า ธมฺมวโร มาจากวัดกองมูตัน เมืองสาต ประเทศพม่า จำพรรษาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ คือปีที่ดำเนินการประวัติวัด และได้ประชุมจัดระเบียบเขตแดนบริเวณของวัด หรือสถานที่ที่เป็นธรณีสงฆ์ด้วย

ประวัติวัดพระธาตุปูแซ่ (ตามวารสารย้อนรอยกรรม)

ตามหนังสือ “ย้อนรอยกรรม” ฉบับดังกล่าว ได้กล่าวไว้ว่า ตามประวัติของพระนางมะลิกา ผู้ครองเมืองแม่ฮาย เป็นพระราชธิดาองค์เล็กของพระเจ้าฝางอุดมสิน (พ.ศ. ๒๑๓๒-๒๑๙๐) พระราชธิดาหรือพระนางมะลิกา นำไพร่พลและข้าทาสบริวารจำนวนหนึ่ง แยกออกมาสร้างวังเป็นการส่วนพระองค์ ชื่อว่า “วังมะลิกา” แต่ชาวบ้านเรียกว่า “วังแม่ฮาย” (พ.ศ. ๒๑๕๐) ด้วยความหมายที่พระนางมะลิกาแยกพระองค์มาสร้างว่าอยู่ห่างไกลจากเมืองของพระบิดา เนื่องจากความอายที่มีปมด้อยที่พระโอษฐ์แหวง (หากเป็นปัจจุบันคล้ายแพทย์ตกแต่ง ลบรอบแหวงได้มากแทบปกติ)

พระนางมะลิกา มีอุปนิสัยรักสงบ ใฝ่ธรรม เติบโตด้วยพรหมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เมื่อแยกออกมาแล้ว ได้ศึกษาพระธรรม ปฏิบัติธรรมแต่งองค์นุ่งขาว ห่มขาว เพื่อสร้างกุศล เกิดชาติหน้าฟ้าใหม่ จะได้ไม่ต้องมีปมด้อยพระโอษฐ์แหวงเหมือนชาติปัจจุบัน

คืนวันหนึ่ง ทรงนิมิตฝันว่า มีชีปะขาวคนหนึ่งมาบอกว่า เหตุการณ์ที่พระโอษฐ์มีตำหนิผิดธรรมดาตินั้น เป็นพระบุพกรรมแต่ชาติที่แล้ว เป็นผลติดตามมาชาตินี้ หากต้องการให้วิบากกรรมดังกล่าวนี้หมดสิ้น มิต้องติดไปชาติหน้าอีกพระนางต้องปฏิบัติเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง มิทราบว่าจะทำได้หรือไม่ พระนางตอบชีปะขาวในนิมิตว่า แม้ชีพักก็พลีได้ หากตัดวิบากกรรมนี้ได้เป็นผลสำเร็จ ชีปะขาวแนะนำให้สร้างพระเจดีย์ขึ้นสักองค์หนึ่งแล้วบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เป็นพุทธานุชา เกิดชาติหน้าจะมีร่างกายสมบูรณ์

ด้วยเหตุแห่งนิมิตนี้ พระนางมะลิกาจึงสร้างพระเจดีย์ ขึ้นองค์หนึ่ง บนยอดเขาขนาดย่อม ท่ามกลางป่าเขาอัน ร่มรื่นเขียวสงบ แล้วเดินทางโดยขบข้างไปขอพระบรมสารีริกธาตุจากเมืองพม่า และเนื่องจากพระนางมะลิกา มีเชื้อสายพม่าการขอแบ่งพระบรมสารีริกธาตุจึงเป็นผลสำเร็จ อัญเชิญมาประดิษฐานอยู่ภายใน ซึ่งภูเขาที่ตั้งพระเจดีย์มีชื่อว่า “ภูแจ้” อาจมีความหมายของคำว่า “แจ้” แปลว่า “เตี้ย” คือภูเขาเตี้ยๆ นั่นเอง ความจริงไม่ใช่ คนเก่าแห่งอำเภอแม่ฮาย เรียกว่า “ปูแจ้” ตามภาษาพื้นบ้านมาจนถึงปัจจุบัน

ชาวอำเภอแม่ฮายต่างพากันถือว่า พระธาตุปูแจ้ ที่พระนางมะลิกาสร้างเป็นพุทธานุชา บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เพื่อเป็นการตัดวิบากกรรมแต่บุพกรรม เป็นสมบัติส่วนรวมของชาวบ้านทั่วไปตลอดเมืองเชียงใหม่ จะพากันมาเยี่ยมชมกราบไหว้อยู่เสมอ เจ้าอาวาสทุกวัดในอำเภอแม่ฮาย ล้วนให้ความสำคัญ ช่วยกันดูแลบูรณะพระธาตุปูแจ้ นับแต่ อดีตมาจนถึงปัจจุบัน

และเชื่อกันว่า วิญญาณของพระนางมะลิกายังคงดูแลปกป้องรักษาไว้อย่างหวงแหน และปกป้องคุ้มครองชาวบ้านให้อยู่เย็นเป็นสุข

ความอาถรรพ์ ศักดิ์สิทธิ์ อภินิหาร เป็นที่ประจักษ์มาแต่อดีตถึงปัจจุบันและยังครอบคลุมไปทั้งบริเวณภูเขา มีผู้เล่าว่า หากใครก็ตาม ไปจบบ้างล่องเกินกระทำมิดีมีร้ายในทางลบหลู่ จะมีอันเป็นไปต่าง ๆ นา ๆ บริเวณพระธาตุปูแจ่นั้นภายหลังมีสำนักสงฆ์เกิดขึ้น เพื่อเป็นน้อมนาบุญของชาวบ้านมีชื่อ “วัดพระธาตุปูแจ้” เป็นสำนักสงฆ์ขนาดเล็ก มีพระเณรอยู่จำพรรษา อยู่ท่ามกลางธรรมชาติอันร่มรื่นด้วยพันธ์ไม้นานาพันธ์ กุฎิสงฆ์สร้างจากไม้ไผ่หลักเล็ก ๆ เป็นกุฏิแบบพ้ออยู่อาศัยจำพรรษาและปฏิบัติธรรม

ต้นไม้ทุกต้นบนดอยปูแจ้ ล้วนมีอาถรรพ์เคลือบแฝง เคยมีชาวบ้านตัดไม้ไปใช้แล้วให้มีอันเป็นไปมิได้อยู่เป็นสุข ผู้เฒ่าผู้แก่ย่านนั้นสอบถามข้อมูลเหตุพอรู้อว่าไปตัดไม้บริเวณดอยปูแจ้จึงแนะนำให้แก้อาถรรพ์ที่ทำให้เป็นไปต่าง ๆ นา ๆ นั้นจึงหายไปบางรายขึ้นไปตัดไม้ใกล้กับเจดีย์พระธาตุ กลับมาถึงบ้านก็มีอาหารเจ็บป่วยโดยไม่ทราบสาเหตุ รักษาอย่างไรก็ไม่หาย ทั้งหมอแผนปัจจุบันและหมอแผนโบราณในที่สุดก็ต้องไปปลุกต้นไม้ทดแทน พร้อมกับขอขมาลาโทษสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่บังอาจไปตัดต้นไม้โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

พระครูกิตติวราภรณ์ ท่านได้นำชาวบ้านขึ้นไปบูรณะสำนักสงฆ์และพระธาตุปูแจ้ เมื่อพ.ศ. ๒๕๔๐ เปิดเผยว่า สมัยที่ท่านจำพรรษาอยู่ที่กรุงเทพฯมีโอกาสเดินทางไปวัดท่าตอ มีสิ่งบันดาลใจให้ไปเยี่ยมชมวัดพระธาตุปูแจ้ ท่านจึงตั้งใจไว้ว่าจะมาอยู่จำพรรษาที่นี้สักชั่วระยะหนึ่ง แล้วดูแลรักษาป่าไม้หน้าผาเหลืองผุกกับต้นไม้ทุกต้นตามบริเวณภูเขา เสมือนเป็นการบวชต้นไม้ชาวบ้านเห็นดังนั้น จึงไม่กล้าตัด เพราะถือว่าเป็นต้นไม้ของศาสนา หากใครตัดก็ย่อมประสพกับความอาถรรพ์ เป็นวิธีการอนุรักษ์ป่าไม้ไว้อย่างแยบยลอีกวิธีหนึ่ง

นายคำปัน ผู้ให้ข้อมูลเรื่องนี้นั้น เขาเป็นคนอยู่ในตัวอำเภอแม่เฒ่าได้ยินเรื่องราวของพระนางมะลิกามานาน จากปู่ย่าตายายเล่าให้ฟัง ไม่ค่อยสนใจเรื่องนี้เท่าใดนัก และไม่อยากจะเชื่อว่า อำเภอแม่เฒ่านั้นเป็นวังของพระนางมะลิกาธิดาเจ้าเมืองฝางมาก่อน แต่ไม่เคยคิดลบหลู่ ชากสถานใด ๆ ไม่ปรากฏให้เห็นเป็นประจักษ์พยาน มีเพียงแต่เรื่องเล่าสืบกันมาเท่านั้น เมื่อตอนเป็นเด็ก เขาเคยมีโอกาสไปชมพระธาตุปูแจ้เพียงครั้งเดียว แล้วไม่เคยไปอีกเลย ถึงแม้ชาวบ้านแถวนั้นไปกราบไหว้บูชา เขาก็ไม่ค่อยจะใส่ใจ ตอนหลังเขามานึกเอะใจ ว่าเหตุใดชาวบ้านจึงขึ้นไปกราบไหว้บูชาอยู่เสมอ และเจ้าอาวาสวัดต่าง ๆ ล้วนให้ความสำคัญไปดูแลบูรณะอยู่เนื่อง ๆ ตามตำนาน ที่เคยได้ยินได้ฟังมา คงไม่ใช่เรื่องเหลวไหล ตอนนั้นลูกสาวคนเล็กของเขากำลังป่วยอยู่ด้วย มีคนแนะนำให้ไปบนบานต่ออนุสาวรีย์พระนางมะลิกา ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศเหนือของโรงพยาบาลแม่เฒ่าขึ้นไปประมาณ ๑๐๐ เมตร ด้วยเป็นคนที่ยังหนุ่มน้อย จึงไม่ค่อยเชื่อเรื่องเหล่านี้ แต่เมื่อมีคนแนะนำหลายคนเข้าก็เกิดความลังเล และลูกสาวก็ยังป่วยไม่หาย

คืนหนึ่งก่อนนอน เขาลองตั้งจิตอธิษฐานถึงพระนางมะลิกา ว่าถ้าหากเป็นเรื่องจริงตามตำนานที่เล่าสืบกันมา ขอให้ปรากฏในนิมิตเกิด แล้วในช่วงก่อนข้านรุ่งของคืนนั้นเอง พระนางมะลิกาก็มาปรากฏในนิมิตของเขา มากับข้าทาสบริกขวารจำนวนมาก แต่งกายในชุดขาวทั้งองค์ พระพักตร์อิมเอม แต่พระโอษฐ์แห่งที่ข้างขวาพอเป็นที่สังเกต แล้วก็ได้ตรัสว่า “เราคือพระธิดาของพระเจ้าฝางอุดมสินผู้ครองเมืองฝาง ชื่อว่ามะลิกา ที่แรกเรามีได้ใส่ใจเจ้า และเจ้าก็ได้เชื่อถือเราอย่างจริงจัง ครั้นเรามาพิจารณา ดูว่าสมัยอดีตชาติเจ้าเคยเป็นทหารองครักษ์แก่เรา เราเลยมาปรากฏในนิมิตแก่เจ้า”

นายคำปัน จึงก้มกราบในนิมิตนั้น รู้สึกเกรงกลัวพระนางมากถึงกับตัวสั่นเพราะไม่เคยเชื่อถือตำนานว่าพระนางมะลิกามีตัวตนจริง พระนางถึงกับหัวเราะขบขันแล้วตรัสว่า “เจ้าไม่ต้องเกรงกลัวเราหรอก เรามีได้โกรธ เคืองเจ้า ที่เรามา ปรากฏเพราะเจ้าขอร้อง และจะได้ยืนยันว่าเรื่องราวเกี่ยวกับเรามาหลายร้อยปีนั้นเป็นความจริง มิใช่เรื่องเหลวไหล เล่ากันเป็นนิทานเท่านั้น”

นายคำปันตอบไปในนิมิตว่า บัดนี้ผมเชื่อแล้วว่าเจ้าแม่มีจริง เป็นเรื่องจริง

พระนางมะลิกายังตรัสอีกว่า “ลูกสาวของเจ้าป่วยมาหลายวัน กินยาไม่หายเพราะเป็นกรรมแต่ปางก่อน เจ้าจงหาเต่าไปปล่อยตามบ่อวัดสัก ๓ ตัว จากนั้นให้ไปบูชาพระธาตุปูแจ้ แล้วอีกไม่กี่วันลูกสาวเจ้าจะหายเป็นปกติ

รุ่งเช้า นายคำปันทบทวนความฝันด้วยความอัศจรรย์ใจเป็นอันมาก ภาพพระนางมะลิกายังติดหูติดตาชัดเจน จึงตัดสินใจซื้อเต่ามา ๓ ตัว ปล่อยลงบ่อน้ำวัดวัดละ ๑ ตัว ได้ ๒ วัด วัดสุดท้าย ตั้งใจจะไปปล่อยที่วัดท่าตอน ตำบลท่าตอนแต่ที่วัดไม่มีบ่อน้ำ จึงปล่อยที่หน้าวัดตรงทำนน้ำแม่ น้ำาก เป็นอันเสร็จพิธีนับแต่นั้น บุตรนายคำปันทป่วยเป็นปกติทั้ง และมีสุขภาพดีมาจนตราบทุกวันนี้

ประวัติพระธาตุปูแจ้ (ตามคำบอกเล่าของผู้สูงอายุ อำเภอแม่เมาะ)

จากการสอบถาม “พ่อน้อยอินทร วงศ์จักร “ ตั้งบ้านเรือนอยู่หมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เมาะใกล้กับวัดพระธาตุปูแจ้ ท่านมีอายุ ๘๕ ปี (เกิด พ.ศ. ๒๔๖๑) ได้เล่าให้ฟังว่าการที่มีพระธาตุ ๒ องค์ บนดอยวัดพระธาตุปูแจ้นั้น เนื่องจาก มีขโมย ๒ คนได้ขโมยช้างมา ๑ เชือก ไม่ทราบว่าเป็นขโมยมาจากไหน เมื่อเจ้าของช้างตามมาทันขโมยทั้ง ๒ ซึ่งได้ขายช้างไปแล้ว จึงขอคืนเงินทั้งหมดให้แก่เจ้าของช้างนั้น แต่เจ้าของช้างไม่ยอมได้เงินที่ขายช้างเชือกนั้น จึงคิดนำเงินนั้นมาสร้างพระธาตุไว้ ๒ องค์ บนดอยปูแจ้แห่งนี้ ปัจจุบันมีพระธาตุ ๒ องค์ บนลานที่เป็นยอดดอย ๑ องค์ เป็นองค์ใหญ่ ส่วนอีกองค์อยู่ทางทิศตะวันออก เป็นเนินดอยต่ำลงมาจากทางจากองค์แรก ประมาณ ๒๖ เมตร แต่เล็กกว่า (เนื่องจากการก่อสร้างภายหลัง) “พ่อหนานบุญเลื่อน ชัยชนะ” มัคคทายกวัดแม่เมาะหลวง ให้ข้อสันนิษฐานไว้ว่าถ้าพระนางมะลิกาเป็นผู้สร้างพระธาตุปูแจ้จริงตามตำนานนั้น การที่มีพระธาตุ ๒ องค์ คือองค์ใหญ่ และองค์เล็กนั้น คาดว่าองค์เล็กน่าจะเป็นมณฑปที่บรรจุพระธาตุปูแจ้ในปัจจุบัน

ประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๐๒ “ครูบากัญจนะ” (ครูบากองคำ) เจ้าอาวาสวัดมาตุการาม(บ้านเด่น) ได้นำพระเณรจากวัดแม่เมาะหลวง และวัดนิวาสนสถาน (บ้านโหลง) มาพร้อมด้วยคณะศรัทธา ทำการบูรณะก่อสร้างพระธาตุที่อยู่บนลานยอดดอย ให้เป็นองค์ใหญ่ เพราะของเดิมนั้นได้ชำรุดหักพัง จนเหลือคล้ายกองอิฐ สูงประมาณ ๑ เมตรเศษ มีหญ้าและเถาวัลย์ขึ้นคลุมจนรุงรัง ท่านครูบาได้ทำการบูรณะก่อสร้างพระธาตุขึ้นมาใหม่ครอบองค์เดิม มีความสูงประมาณ ๑๒.๗๕ เมตร (นับเฉพาะส่วนที่เป็นคอนกรีต ไม่นับฉัตรที่อยู่บนยอดพระธาตุ) ส่วนความกว้างทั้ง ๔ ด้านรอบเชิงพระธาตุประมาณด้านละ ๕.๒๐ เมตร ส่วนอีกองค์ที่อยู่ต่ำลงมา ยังไม่ได้บูรณะก่อสร้างหรือปรับปรุงในสมัยเดียวกัน

ต่อมา ประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๑-๒๕๔๒ “พระครูมงคลจิตรธรรม” วัดมงคลสถาน(แม่เหล็กเหนือ) เจ้าคณะตำบลแม่เมาะ เขต ๑ ได้ร่วมกับ “พ่อหลวงบุญทาปาลมูลวงศ์” ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๔ ตำบลแม่เมาะ ได้ให้ช่างทำการบูรณะก่อสร้างพระธาตุอีกองค์หนึ่ง ซบอยู่ใกล้กันแต่ต่ำลงมาจากทางทิศตะวันออก ให้มีความสวยงามเล็กกว่าพระธาตุองค์แรก มีความสูงประมาณ ๕.๑๐ เมตร ความกว้างทั้ง ๔ ด้านรอบเชิงพระธาตุประมาณด้านละ ๓ เมตร

ก่อนที่พระครูมงคลจิตรธรรม จะทำการบูรณะซ่อมแซมพระธาตุองค์เล็กนี้เคยได้รับการบูรณะซ่อมสร้างขึ้นมา ก่อน เมื่อปี ๒๕๑๗ โดย “พระครูวิจิตรอาจารย์คุณ(หิรัญ) “วัดนิวาสนสถาน(บ้านโหลง) ร่วมกับ “หลวงพ่อคำมูล มณีราพรณ” และ “หนานบุญเป็ง ทะนันชัย” พร้อมด้วยบุคคลอื่น ๆ อีก ทำการก่อเป็นองค์พระธาตุเพราะแต่เดิมมีเพียงอิฐเก่าหักพัง พอเห็นเป็นรูปร่างพระธาตุเท่านั้น พระครูมงคลจิตรธรรม จึงทำการบูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นมาใหม่อีก ตามที่มีขนาดส่วนสูงและส่วนกว้างในปัจจุบันนี้

ทราบจากคำบอกเล่าของชาวบ้านสมัยนั้นว่า พระธาตุปูแจ้ (องค์ใดไม่ทราบ) ที่มักจะปรากฏแสงโพยพุ่งมาเป็นลูกไฟสีนวล มีลักษณะกลมๆ ออกเดินทางไปเยือนพระธาตุสบฝาง ซึ่งสร้างมากกว่า ๑,๐๐๐ปี มีแสงดังกล่าวไปเยือนในคืนวันเดือนเพ็ญและคืนวันเดือนแรมเป็นประจำ

ส่วนบ่อน้ำที่มีอยู่เดิมตรงเชิงดอยพระธาตุด้านทิศเหนือ ซึ่งติดกับทุ่งนาอันจากคำบอกเล่าสืบๆกันมาว่าเป็นบ่อน้ำทิพย์ น้ำไม่แห้งตลอดปี มีผู้ประสงค์จะรักษาโรคภัยไข้เจ็บใด ๆ ให้อิच्छิฐานแล้วนำน้ำจากบ่อนี้ ไปดื่มหรืออาบ โรคนั้น ๆ ก็บรรเทาและหายจากโรคนั้นไปในที่สุด

บ่อน้ำดังกล่าว ทราบว่าพ่อเฒ่าทูน ที่มีบ้านเรือนอยู่ที่บ้านแม่ฮวยหลวง หมู่ที่ ๕ ตำบลแม่ฮวย ได้ไปทำไร่ทำสวนอยู่บริเวณนั้น จึงขุดบ่อน้ำที่มีอยู่เดิมไว้เพื่อใช้ดื่มกินในเวลาไปทำไร่ทำสวน บ่อน้ำนี้ยังคงปรากฏอยู่จนทุกวันนี้ แต่ขาดผู้ปฏิบัติดูแลเอาใจใส่ แถมกลับนำจากบ่อน้ำไปใช้อย่างอื่น นอกจากดื่มและอาบ นอกจากนี้ยังนำขยะไปทิ้งใกล้บริเวณบ่อน้ำนั้นอีกด้วย ทำให้น้ำในบ่อเหือดแห้งไปในฤดูแล้ว หากมีการปรับปรุงให้ดีขึ้น ก็คงจะใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ต่อไป

เจ้าแม่มะลิกา

ประวัติเจ้าแม่มะลิกา

เจ้าแม่มาลิกาเป็นพระธิดาของพระเจ้าอูมคิลกับพระนางสามผิวเจ้าผู้ครองเมืองนครเมืองฝางประวัติเมื่อพุทธศักราช ๒๑๓๒ ปีมะโรงตามตำนานกล่าวว่าพระนางเลอเลิศไปด้วยพระสิริโฉมอันงดงามยิ่งนักเหมือนฟ้ามารดาพระเจ้าอูมคิลกับขานพระนามว่ามาลิกาตามพระสุบินของพระมเหสีเมื่อพระนางทรงเจริญวัยแตกเนื้อสาวพระชันษาได้ ๑๘ ชันษา ได้มีราชบุตรหลายหลายหัวเมืองมาเพื่อขอผูกพันด้วยแต่พระนางไม่เคยสนพระทัยในราชบุตรเหล่านั้นอยู่มาวันหนึ่งพระนางก็รับพระบิดาให้สร้างเวียงให้ใหม่เพื่อไม่ให้ใครมารบกวนพระเจ้าอูมคิลก็ได้สร้างเมืองเล็ก ๆ ให้เมื่อพุทธศักราช ๒๑๕๐ ปีรอกกาเดือนสี่โดยสร้างประตูเวียงสี่ด้านพร้อมสร้างวัดหัวเวียง(วัดสันกาบโปก) ไว้ทางด้านทิศตะวันออกของเวียงครั้งสร้างเวียงเสร็จเรียบร้อยก็ทรงอพยพไพร่พลออกจากเวียงฝางในเวลาบ่ายตามเส้นทางที่ขบวนเสด็จผ่านก็มีแม่ฮ้างนางสาวที่จงรักภักดีเดินส่งตามเสด็จเป็นจำนวนมากจนต่อมาได้เกิดหมู่บ้านขึ้นตามเส้นทางที่เดินส่งตามเสด็จหมู่บ้านเหล่านั้นเรียกว่าบ้านแม่ฮ้างและบ้านแม่สาวตราบจนปัจจุบันเมื่อใกล้เวียงใหม่ตะวันอ่อนแสงทองแสงเป็นสีแดง (คำไทยใหญ่เรียกสีแดงบ้านเหลือง) จึงเรียกหมู่บ้านนี้ว่าบ้านแม่เหลืองจากนั้นเข้าเขตแม่ฮ้างขบวนเสด็จถึงเวียงใหม่เป็นเวลาเย็นย่ำสนธยาจึงเรียกเวียงใหม่นี้ว่า "เวียงสนธยา" ปัจจุบันคือ อำเภอแม่ฮ้าง

พระนางมาลิกาครองเมืองสนธยาได้ ๔๐ ปีก็ทรงพระประชวรด้วยโรคไข้ไทยพอยด์และโรคแทรกซ้อนอื่น ๆ เสด็จสวรรคตเมื่อพุทธศักราช ๒๑๙๐ เป็นพระชันษา ได้ ๕๘ ชันษา หลังจากนั้นเบียงสนธยาก็เกิดทุกข์ภัย ข้าวยากหมากแพงเกิดการโจรกรรมจี้ปล้นอยู่เป็นเนืองนิจประชาชนต่างพากันอพยพแยกย้ายหนีไปหมดจึงสันนิษฐานว่าเวียงสนธยาได้กลายมาเป็นเวียงร้างมาตั้งแต่นั้น

พุทธศักราช ๒๕๒๓ สุขาภิบาลอำเภอแม่เมาะร่วมกับราษฎรในพื้นที่ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างอนุสาวรีย์เป็นอนุสรณ์แด่พระนางโดยใช้งบประมาณของสุขาภิบาลอำเภอแม่เมาะกลับได้รับอนุมัติจากหลวงพ่อบุญเย็น ฐานธมโม เจ้าอาวาสวัดพรหมมหาราชอำเภอไชยปราการโดยใช้พื้นที่สาธารณะประโยชน์ประมาณ ๗๐๐ ไร่

ข้อมูลโดยอาจารย์พงษ์พันธ์ ตะติยา
ปรับปรุงโดยชมรมผู้สูงอายุอำเภอแม่เมาะ
๑๗ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

วัดแม่ยายหลวง

ประวัติวัดแม่ยายหลวง

วัดแม่ยายหลวง เป็นวัดเก่าแก่วัดหนึ่ง ซึ่งมีอายุประมาณ ๘๙ ปี การริเริ่มหมายเขตสร้างวัด โดยมี พ่อแก่ซอ มหาวัน เป็นผู้นำคณะศรัทธาวัดแม่ยายหลวงช่วยอุปถัมภ์ก่อสร้างเป็นวัดประจำหมู่บ้านในสมัยนั้น เป็นต้นมา เนื่องจากการก่อสร้างในสมัยนั้นยังไม่เจริญสิ่งปลูกสร้างก็ยังไม่มั่นคงถาวรมีเพียงกุฏิไม้ไผ่มุงด้วย หญ้าคา เพื่อใช้เป็นสถานที่ประกอบศาสนพิธี สำหรับชื่อวัด ผู้เฒ่าผู้แก่ได้ตั้งตามชื่อของหมู่บ้าน ชื่อว่า “วัดแม่ยายหลวง” ในปีพุทธศักราช ๒๔๗๙ ทางวัดก็ได้ขาดเจ้าอาวาสเพราะห่วนเจ้าอยู่ ได้ลาศรัทธากลับ เมืองพม่า หลังจากนั้นก็มีพระเตจามาอยู่พรรษาเดียว

ทางคณะศรัทธา โดยการนำของพ่อแก่ซอ มหาวัน ได้ไปกราบอาราธนา เจ้าอธิการสิงห์แก้ว สิริวิฑฒโน ซึ่งท่านได้อุปสมบทอยู่กับครูบาทัญจนะ (ครูบาทองคำ กณจโน) วัดมาตุการาม (บ้านเด่น) มาเป็นเจ้าอาวาส ตั้งแต่สมัยนั้นเป็นต้นมา

ท่านได้ชักชวนคณะศรัทธาญาติโยมที่มีเพียง ๕๐ กว่าหลังคาเรือน ช่วยกันริเริ่มสร้างวิหารทรงไทยใหญ่ขึ้นหนึ่งหลัง โดยที่ศรัทธาช่วยกันออกไปหาไม้มาทำเสาใหญ่และช่วยกันลากมาจากป่า ทุก ๆ ต้น จนสำเร็จเป็นวิหารที่ถาวรใหญ่โต รูปทรงสวยงามด้วยศิลปะแบบไทยใหญ่ หลังคาสูงชันเป็นชั้นแบบปราสาท ซึ่งกว่าจะก่อสร้างสำเร็จต้องใช้เวลาหลายปี ด้านกว้างและด้านยาวเท่ากันคือ ๒๒.๕ เมตร สิ้นทุนทรัพย์เป็นเงินหลาย ๑๐๐,๐๐๐ บาท ในสมัยนั้น โดยมีท่านอาจารย์สิงห์แก้ว สิริวิฑฒโน เป็นประธานการก่อสร้างฝ่ายสงฆ์ ด้านศรัทธามีพ่อแกซอ มหาวัน เป็นประธานฝ่ายฆราวาส

ขอบคุณ ข้อมูลจาก : <http://www.templethailand.org/>

วัดพระธาตุคงสัมสุก

ประวัติวัดพระธาตุคงสัมสุก

วัดพระธาตุคงสัมสุก เป็นวัดร้าง ตั้งอยู่ในเขตตำบลมะลิกา อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ บนฝั่งตะวันตกเฉียงใต้ของแม่น้ำฝาง (แม่น้ำฝางได้เปลี่ยนทิศทางเดินไปทางตะวันออก) ปัจจุบันอยู่ห่างจากแม่น้ำฝางประมาณ ๔๐๐ เมตร เนื้อที่ดินตามโฉนดเลขที่ ๑๐๘๑๙ เล่มที่ ๑๐๙ หน้า ๑๙ เลขที่ดิน ๒๒๐ ตั้งอยู่ในตำบลแม่เมาะ (ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นตำบลมะลิกา) มีเนื้อที่ ๙ ไร่ ๑ งาน ๒๐ ตารางวา ตามตำนานบอกว่าวัดนี้สร้างหลังจากพระเจ้าพรหมมหาราช สร้างเวียงไชยปราการได้ ๔ ปี บางตำนานบอกว่าสร้างในพุทธศตวรรษที่ ๑๔ บ้าง พุทธศตวรรษที่ ๑๕ บ้างและ ๑๖ บ้าง ซึ่งไม่ตรงกัน ตำนานที่ควรเชื่อได้ว่าพระเจ้าพรหมมหาราชได้ทรงสถาปนาเวียงไชยปราการ ในพุทธศตวรรษที่ ๙ (พ.ศ. ๙๑๙) ต่อมาพระองค์ได้ทรงสร้างวัดประจำเมืองคือวัดเวียงไชย ในปีพ.ศ. ๙๒๓

จากนั้นก็มาสร้างวัดพระธาตุตงสัมสูกและวัดพระธาตุสบฝางตามลำดับเมื่อพระองค์ได้สร้างวัดประจำเมืองเรียบร้อยแล้ว (วัดเวียงไชย) พระองค์จึงประทับเรือขึ้นไปตามลำน้ำฝางจึงได้พบพื้นที่เหมาะสมอยู่บนฝั่งแม่น้ำฝาง พื้นที่ตรงนั้นเป็นป่าไม้ยืนต้นขนาดเล็กซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นต้นสัมสูก พระองค์จึงได้สร้างวัดขึ้นตรงนี้และตั้งชื่อว่า “วัดพระธาตุตงสัมสูก” จากนั้นจึงลงเรือไปถึงปากน้ำกกและขึ้นไปก่อเจดีย์บนยอดเขาตรงนั้น

ภายหลังเรียกว่าวัดพระธาตุสบฝางจนถึงทุกวันนี้ วัดพระธาตุตุงสัมสุก ถือว่าเป็นหนึ่งในพระอารามหลวงของ
ไชยปราการยุคนั้น สันนิษฐานว่าน่าจะเจริญรุ่งเรืองดี พระเจ้าพรหมกุมารผู้สถาปนาวัดนี้ ได้เสวยราช
สมบัติอยู่เวียงไชยปราการนี้จนถึงปีพ.ศ. ๙๘๐ จึงเสด็จสวรรคต สิริพระชนมายุได้ ๗๗ พรรษา วัดพระธาตุ
ตุงสัมสุก น่าจะตกเป็นวัดร้างช่วงอยู่ภายใต้การปกครองของพม่า ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๑๗๕ ที่พระเจ้าสุทโธธรรม
ราชา กษัตริย์พม่ายกทัพขึ้นมาตีเมืองไชยปราการ กลุ่มอนุรักษ์โบราณสถานสำนักศิลปากรที่ ๘ เชียงใหม่
และคณะ ได้พบว่าวัดพระธาตุตุงสัมสุก เป็นเนินโบราณสถานขนาดใหญ่มีความสูงจากพื้นที่โดยรอบประมาณ
๑.๖๐ - ๒.๐๐ เมตร พื้นที่บนเนินโบราณสถาน มีขนาดประมาณ ๔๐ - ๗๐ เมตร เจดีย์อยู่ด้านใต้ห่างจาก
วิหารประมาณ ๑๒ เมตร ลักษณะเป็นเจดีย์ทรงแปดเหลี่ยมก่ออิฐถือปูนขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางฐานประมาณ
๑๐ เมตร ส่วนวิหารเป็นวิหาร ขนาดใหญ่ ยาวประมาณ ๓๑ เมตร ได้พบวัตถุโบราณหลายชิ้น เช่น เศษขาม
เคลือบสีเขียวจากเตापานเชียงราย ๗ ชิ้น เศษภาชนะดินเผาจากเตาเวียงกาหลงเชียงราย ๓ ชิ้น ฯลฯ วัดพระ
ธาตุตุงสัมสุก วัดสีลาอาสน์ สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ สมัยพระอธิการกิตติอีกคนเป็นเจ้าของโดยมีแม่นาย
สมศรีวังทองคำเป็นประธานการก่อสร้างและพระครูวิมลกิตติ อิกุโณ เป็นเจ้าอาวาส โดยมีแม่นายสมศรี วัง
ทองคำ เป็นประธานการก่อสร้าง และพระครูวิมลกิตติสาร เจ้าคณะอำเภอแม่เมาะ วัดท่าตอน เป็นผู้ให้ความ
เห็นชอบ พระเจดีย์องค์นี้บรรจุหัวใจพระธาตุสัมสุก และพระสิงห์ ๑ โดยมีหลวงปู่ทอง สิริมังคโล สมัยเมื่อ
ครั้งดำรง สมณศักดิ์เป็นพระราชพรหมมาจารย์ ได้ขึ้นมาเป็นประธานบรรจุหัวใจพระธาตุดังกล่าว

ขอบคุณ ข้อมูลจาก : <http://www.templethailand.org/>